

Vergaderjaar 2019–2020

35 034

Maatschappelijke diensttijd

Nr. 18

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 3 juli 2020

Een samenleving waar we naar elkaar en anderen omkijken en jongeren in staat stellen hieraan een bijdrage te leveren. Met dat doel is de maatschappelijke diensttijd (MDT) in 2017 opgenomen in het regeerakkoord «Vertrouwen in de toekomst».

Voor Staatssecretaris van Ark (SZW) en Minister Slob (OCW) en mij was dat het vertrekpunt om samen met jongeren, maatschappelijke organisaties, gemeenten, provincies, onderwijs en bedrijfsleven aan de slag te gaan om invulling te geven aan MDT. En dat is gelukt. Jongeren zetten zich tijdens hun MDT graag in om onze samenleving nog sterker te maken. Dat hebben ze laten zien in de afgelopen anderhalf jaar, waarin bijna 15.000 jongeren al meededen in een van de 87 proeftuinen. En dat laten ze ook nu zien, in tijden van corona. Vanuit een sterke behoefte aan saamhorigheid en gemeenschapszin willen jongeren elkaar en anderen juist nu graag helpen. MDT stimuleert ze om hier invulling aan te geven, biedt ze houvast in onzekere tijden en maakt het mogelijk om mee te doen.

Ook in de samenleving leeft de behoefte om jongeren meer dan voorheen de mogelijkheid te bieden om mee te doen. Jongeren zelf, maar ook jongerenwerkers, docenten, coaches en begeleiders vinden het belangrijk om dit te doen vanuit de talenten en naar vermogen van jongeren. In contact met andere jongeren, ouderen, andere culturen en achtergronden. Door talentontwikkeling en ontmoeting te combineren met iets doen voor een ander blijkt MDT een waardevol instrument te zijn om te voorzien in deze wensen en behoeften.

Afgelopen 16 maart zou MDT officieel van start gaan. Begrijpelijkerwijs is dat anders gelopen. De organisaties die MDT aanbieden hebben echter niet stil gezeten en geven inmiddels op creatieve wijze invulling aan MDT. Met alternatieven voor fysiek ontmoeten, maar met onverminderd oog voor talentontwikkeling en goede begeleiding van jongeren. Daarnaast

zijn er specifieke corona-initiatieven gestart. Het gemeentelijke project *Jeugd aan zet* en het actieplan *Helpen wanneer je nodig bent: #ookditismdt*¹.

Het gaat goed met de ontwikkeling van MDT, ondanks deze lastige tijd. De gekozen aanpak heeft geleid tot een gedragen ontwerp met een stevig fundament. Een beleidskader (gebaseerd op het ontwerp MDT) met duidelijke richting en randvoorwaarden, maar ook met ruimte voor maatwerk en doorontwikkeling.

Met deze brief informeer ik u over de stand van zaken en doorontwikkeling van MDT. Ook ga ik in op de uitvoering van verschillende moties.

Dit doe ik aan de hand van de volgende indeling:

- Dit is MDT!
- Landelijk dekkend netwerk
- Financiën

Samenvatting

Dit is MDT!

In dit deel informeer ik u over de resultaten vanuit het begeleidend onderzoek en de inzichten uit de praktijk. Inzichten gebaseerd op de bevindingen en aanbevelingen uit de onderzoeksrapportage die u bij deze brief ontvangt². Ook presenteer ik de acht veel voorkomende combinaties van MDT die ik varianten noem en ga ik in op de meer verplichtende variant en MDT in Caribisch Nederland³.

De cijfers laten zien dat MDT groeit. Als netwerk en beweging, maar ook qua aanbod en deelname. De spreiding over Nederland van de deelname van jongeren neemt toe, al blijft de concentratie in grote steden. Ook het aantal organisaties waar jongeren zich vrijwillig inzetten en aan hun talentontwikkeling werken, de zogenaamde gastorganisaties, breidt uit. Inmiddels is dit netwerk gegroeid naar 1100 gastorganisaties. Ongeveer de helft van de deelnemende jongeren voert MDT uit bij een MDT-organisatie (verantwoordelijk voor het hele MDT-traject), de andere helft voert MDT (deels) uit bij een gastorganisatie. Om jongeren zo goed mogelijk te matchen is het daarom belangrijk dat MDT-organisaties een breed netwerk opbouwen en gastorganisaties zich goed voorbereiden op de komst van jongeren.

De diversiteit onder de deelnemende jongeren is groot. Jongeren hebben verschillende onderwijsniveaus, achtergronden, leeftijdscategorieën en werkervaring. Ongeveer 15–25% van de deelnemende jongeren zijn jongeren in minder kansrijke positie. Ongeveer 40% van de deelnemende jongeren heeft een migratieachtergrond, waarvan 80% een niet-westerse migratieachtergrond. Ook bereikt MDT relatief veel jongeren zonder ervaring met vrijwilligerswerk, ruim 10.000 van de bijna 15.000 jongeren. MDT boort een nieuwe groep jongeren aan die zich vrijwillig inzet. De gemiddelde leeftijd van deelnemers is 20 jaar. Jongeren beoordelen het MDT-traject gemiddeld genomen met een 7,9. Proeftuinen van minder dan 40 uur worden aanzienlijk minder goed beoordeeld door jongeren (7,2), terwijl proeftuinen tussen 40 en 120 uur het best scoren (8,3)⁴. Ook de deelnemende proeftuinen zijn positief. 75% van de proeftuinen heeft aangegeven dat zij de mate waarin zij hun eigen doelstellingen bereiken

¹ Kamerstuk 35 034, nr. 17.

² Onderzoeksrapportage: De ontdekkingsreis naar de beste versie van MDT (mei 2020), Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

³ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

⁴ In de eerste subsidieronde was de 80 uur eis van een MDT-traject nog geen randvoorwaarde.

beoordelen als goed tot zeer goed. 85% van de proeftuinen heeft aangegeven graag een vervolg te willen geven aan MDT na de proeftuinfase.

Met acht concrete varianten als basis biedt het beleidskader van MDT iedere jongere een passende MDT en is hiermee inclusief, via onderlinge verbondenheid van jongeren met verschillende achtergronden, en flexibel vormgegeven, zonder concessies te doen aan de kwaliteit. Los van het waarborgen van de inhoudelijke kwaliteit van MDT-plekken is het ook belangrijk om scherp te zijn en blijven op randvoorwaarden en zaken als arbeidsmarktverdringing en prestatiedruk.

Landelijk dekkend netwerk

In dit deel informeer ik u over de subsidierondes en de uitbreiding van het MDT-netwerk. Hierbij zijn kwaliteitsborging, duurzame organisatorische en financiële inrichting en ondersteunende communicatieactiviteiten essentieel.

Per 16 maart jl. zijn 27 MDT-projecten van start gegaan die in zogenaamde partnerschappen met elkaar en hun netwerk samenwerken aan de landelijke opschaling en dekking van MDT. Onder een landelijk dekkend MDT-netwerk versta ik een netwerk waarin iedere jongere een MDT kan doen in zijn of haar omgeving die aansluit bij de motivatie van de jongere. Dit betekent verscheidenheid in aanbod, in regio's/gebieden/buurtten, in interessegebieden en sectoren waarbinnen jongeren hun MDT kunnen doen.

Dit netwerk moet ervoor zorgen dat alle jongeren in heel Nederland mee kunnen doen. De partnerschappen werken samen met maatschappelijke organisaties, gemeenten, bedrijven en scholen. De opgedane kennis en ervaring uit de experimentele fase wordt ingezet bij de verdere vormgeving en versterking van het netwerk. Vrijwel alle organisaties werken samen om elkaars krachten te benutten voor een passend MDT-traject voor jongeren, de opschaling en/of voor een goede match. Al eerder zijn 11 gemeentelijke initiatieven met MDT gestart. Zij vervullen ook een belangrijke rol bij de vorming van een landelijk dekkend netwerk, waarbij ze de verbinding leggen tussen de verschillende MDT-projecten binnen gemeenten en in de regio.

Financiën

Tot slot geef ik u inzicht in de financiën, inclusief verantwoording en controle.

DIT IS MDT!

Samen met jongeren, maatschappelijke organisaties, gemeenten, provincies, onderwijs en het bedrijfsleven heb ik de afgelopen anderhalf jaar met MDT geëxperimenteerd. In de praktijk met elkaar aan de slag, leren van de ervaringen, onderzoeken wat wel en wat niet werkt en samen bepalen wat belangrijke kaders en voorwaarden zijn voor MDT. De experimentele fase is inmiddels grotendeels afgerond en de resultaten hiervan vormen de basis voor het beleidskader MDT (bijlage 2)⁵

⁵ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

Doelstellingen

In de brief aan uw Kamer d.d. 13 september 2019 schetste ik mijn ambitie. MDT biedt jongeren de mogelijkheid om maatschappelijke impact te hebben aan de hand van 3 doelstellingen:

1. (op termijn) iets doen voor een ander of de samenleving

Door iets te doen voor een ander bieden jongeren directe hulp aan één of meerdere personen. Door iets te doen voor de samenleving dragen jongeren een steentje bij aan een betere maatschappij en/of een duurzame wereld. Indirect leveren jongeren daarmee ook hulp aan «een ander», maar de inzet van jongeren is hier niet toe te leiden naar individuele personen. Het kan zijn dat de activiteiten die jongeren doen direct impact hebben op een ander en/of de samenleving, maar het kan ook zijn dat op termijn de impact zichtbaar is.

2. Talentontwikkeling

Talentontwikkeling gaat over het creëren van de juiste omstandigheden voor jongeren om hun talenten te kunnen ontdekken en (verder) te ontwikkelen. Tijdens MDT bieden de MDT-organisaties ondersteuning aan jongeren bij dit proces door onder andere goede begeleiding te geven en trainingen aan te bieden. In de praktijk komt talentontwikkeling bij jongeren tot uiting doordat zij kennis en vaardigheden ontwikkelen, een persoonlijke ontwikkeling doormaken en hun toekomstperspectief verrijken.

3. Ontmoetingen

Ontmoetingen binnen MDT moeten leiden tot het vergroten van de leefwereld en het netwerk van deelnemende jongeren. Dit betekent ontmoetingen buiten de eigen leefwereld van de jongeren, gekenmerkt door een grote verscheidenheid. Zo kan de ontmoeting waardevol zijn door bijvoorbeeld verschillen in sekse, leeftijd, etniciteit, opleidingsniveau, religie, ervaren beperkingen of seksuele geaardheid. Er wordt onderscheid gemaakt tussen twee vormen van ontmoeting: ontmoeting binnen de MDT-organisatie tussen jongeren onderling en ontmoeting buiten de MDT-organisatie tussen jongeren en bijvoorbeeld degenen die zij een dienst leveren of degenen met wie zij samenwerken.

Meten doelstellingen

In het begeleidend onderzoek⁶ heb ik laten meten hoe jongeren deze doelstellingen van MDT ervaren. Uit de enquête onder jongeren blijkt dat 86% van de jongeren vindt dat hij of zij daadwerkelijk een ander heeft geholpen tijdens MDT. Ook kijken jongeren na hun MDT-traject licht positiever (10%) aan tegen vrijwillige inzet. 58% van de jongeren geeft zelf aan zijn/haar vaardigheden te hebben ontwikkeld. Jongeren die een MDT van meer dan 80 uur volgen, scoren significant beter op de mate waarin zij zeggen hun vaardigheden te hebben ontwikkeld. Ook geeft bijna de helft van de jongeren aan zich persoonlijk te hebben ontwikkeld. Daarbij zien we dat het ontwikkelen van talenten, de combinatie van persoonlijke ontwikkeling en het ontwikkelen van vaardigheden, een positief effect heeft op de waardering van MDT door jongeren. 68% van de jongeren geeft aan mensen te hebben leren kennen met een andere achtergrond. Jongeren in proeftuinen die meer dan 80 uur omvatten geven vaker aan

⁶ Onderzoeksrapportage: De ontdekkingsreis naar de beste versie van MDT (mei 2020).

dat ze nieuwe mensen hebben leren kennen dan jongeren die een MDT-traject volgden van minder dan 80 uur.

In het VAO d.d. 18 december 2019 heb ik u toegezegd mijn ambitie met de 3 doelstellingen nader te concretiseren en meetbaar te maken om zo de toegevoegde waarde van MDT te kunnen meten. Ik heb CBS gevraagd de resultaten op de doelstellingen te meten en samen met mij te definiëren welke prestatie-indicatoren hiervoor geschikt zijn.

Voor het kunnen bepalen van de meerwaarde van MDT wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van objectieve kaders waartegen de resultaten van MDT worden afgezet. De uitkomsten van het onderzoek onder MDT-jongeren worden vergeleken met de uitkomsten van het onderzoek onder jongeren die geen MDT hebben gedaan. Voor het meten van de maatschappelijke waarde van de MDT-organisaties wordt een maatschappelijke impact meting gedaan bij projecten die in het najaar van 2020 zullen starten. De impact van de jongeren en van de organisaties geeft samen de totale impact van MDT aan op de samenleving. De effecten van MDT op de deelnemende jongeren, organisaties, bedrijven en overheden worden gemeten in het doorlopende begeleidend onderzoek.

Voor de 3 doelstellingen van MDT zijn in totaal 12 outcome-indicatoren geformuleerd⁷. De uiteindelijke beoordeling van de maatschappelijke impact van MDT wordt gebaseerd op het totaal van de resultaten op de 12 outcome-indicatoren. Daarnaast worden nog andere prestatie-indicatoren gemeten. De lijst van indicatoren is opgenomen in bijlage 3⁸

Op basis van de nulmetingen voor de jongeren en de organisaties wordt nagegaan welke streefwaarden kunnen worden bepaald. In de tussentijd wordt uitgegaan van voorlopige streefwaarden. Deze zijn gebaseerd op de resultaten uit het huidige begeleidend onderzoek. Voor het bereik van jongeren zonder ervaring met vrijwilligerswerk is de streefwaarde 70% (landelijk is dit 50%).

De voorlopige streefwaarden voor de drie doelstellingen van MDT zijn:

- Iets doen voor een ander of de samenleving: minimaal 85%
- Talentontwikkeling: minimaal 60%
- Ontmoetingen: minimaal 70%

In bijlage 3 is de huidige set van voorlopige streefwaarden opgenomen. Belangrijke disclaimer hierbij is dat de toekomstige economische ontwikkelingen van invloed kunnen zijn op het kunnen behalen van de streefwaarden.

Het programma MDT is recent meegenomen in de door het Ministerie van Financiën uitgevoerde monitor naar de naleving van artikel 3.1 van de Comptabiliteitswet. In bijlage 4⁹ ga ik hier, mede naar aanleiding van de gewijzigde motie van het lid Regterschot¹⁰, nader op in.

Acht varianten

In de brief aan uw Kamer d.d. september 2019 deelde ik het ontwerp van MDT met daarin algemene kaders en contouren. Dit ontwerp bevatte de belangrijkste lessen uit de praktijk en de randvoorwaarden om MDT in de gewenste richting bij te sturen, te weten passend aanbod voor alle jongeren tussen de 14 en 27 jaar met effecten gericht op de bovenstaande drie doelstellingen. De afgelopen maanden heb ik het ontwerp verder aangescherpt, hetgeen heeft geleid tot het beleidskader MDT.

⁷ Kamerstuk 35 034, nr.10.

⁸ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

⁹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

¹⁰ Kamerstuk 35 034, nr. 10.

In het beleidskader heb ik alle elementen beschreven waardoor MDT zich kenmerkt. Deze elementen blijken in de praktijk voor te komen in bepaalde vaste combinaties, met de daarbij behorende motivaties van jongeren die de inrichting van hun MDT bepalen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan leerlingen van het praktijkonderwijs, dit zijn jongeren tussen de 14–20 jaar die een steuntje in de rug nodig hebben en gezien willen worden in hun talenten. Ze doen graag iets praktisch tijdens hun MDT en gaan hands-on aan de slag. Hun MDT vindt hierdoor vaak plaats in sectoren waar ze actief en creatief aan de slag kunnen zoals sport, media & cultuur of horeca. De veel voorkomende combinaties, in totaal acht concepten, noem ik varianten van MDT. In deze varianten wordt op hoofdlijnen beschreven welke groepen jongeren er bereikt worden en welke maatschappelijke impact er beoogd wordt. Daarbij benoem ik het aantal jongeren dat aan een dergelijke variant deelneemt, zodat duidelijk wordt hoe MDT momenteel is opgebouwd. De varianten zijn flexibel, zodat maatwerk geboden kan worden. Daarnaast bieden zij houvast om te laten zien wat MDT is.

MDT is voor alle jongeren en dat vraagt om varianten die iedere jongere een passende MDT bieden. De verschillende varianten laten het inclusieve karakter van MDT zien. Uit het begeleidend onderzoek blijkt dat er een grote diversiteit onder de deelnemende jongeren is, zowel in onderwijsniveau, achtergronden, leeftijdscategorieën als werkervaring. Nu MDT de fase ingaat van opschaling, is het belangrijk om dit te blijven monitoren en de samenwerking met de Gelijke Kansen Alliantie verder te versterken om met MDT bij te dragen aan het bevorderen van gelijke kansen van jongeren. Binnen de Gelijke Kansen Alliantie wordt samen met gemeenten, scholen en maatschappelijke organisaties gewerkt aan het bevorderen van gelijke kansen. MDT-trajecten zijn daarbij een waardevol initiatief. Met MDT wil ik bijdragen aan een inclusieve samenleving.

De toegankelijkheid van MDT kan alleen gewaarborgd worden als de financiële beloning voor alle jongeren toereikend is. De financiële beloning voor de jongere is maximaal € 170,- per maand, dit is gelijk aan de vrijwilligersvergoeding. U heeft mij eerder verzocht te onderzoeken of een vergoeding van € 170,- per maand toereikend is, bijvoorbeeld voor jongeren die in hun eigen onderhoud moeten voorzien. Uit het onderzoek is vooralsnog niet gebleken dat, binnen de kaders van MDT, er groepen jongeren zijn waarvoor de vergoeding niet toereikend is. In de volgende fase van het onderzoek zal ik dit blijven monitoren.

In onderstaande tabel vindt u de schematische weergave van de 8 varianten van MDT. In het bijgevoegde magazine: *Varianten van MDT in de praktijk* treft u de verhalen aan die de verschillende varianten tot leven brengen.

Variant	Kenmerken van deelnemende jongeren	Aantal jongeren ¹	Omschrijving traject	Focus van maatschappelijke impact ²
1. (Deels) tijdens VSO, Pro, MBO entree	Opleidingsniveau VSO, Pro, MBO entree <hr/> 14–20 jaar oud <hr/> Met een tijdsbesteding van 4–16 uur per week	Ca. 360	Jongeren zetten zich praktisch en hands-on in voor de samenleving. Ze doen graag iets voor hun directe leefomgeving , bijvoorbeeld aan een leefbare wijk.	<i>Talentontwikkeling</i> door (1) het aanreiken van handvatten bij het vinden van (een) passend(e) opleiding of werk en (2) het vergroten van zelfvertrouwen van een jongere.

Variant	Kenmerken van deelnemende jongeren	Aantal jongeren ¹	Omschrijving traject	Focus van maatschappelijke impact ²
2. (Deels) tijdens VO, MBO 2-4	Opleidingsniveau VO, MBO 2-4	Ca. 1250	Jongeren krijgen een kijkje in de (andere) praktijk en komen in contact met personen die ze vaak niet op school tegenkomen.	<i>Talentontwikkeling</i> door het ontwikkelen van vaardigheden die een jongere normaal niet op school leert en <i>iets doen voor een ander en/of de samenleving</i> doordat jongeren zich op een laagdrempelige manier in kunnen zetten voor kwetsbaren.
	17-24 jaar oud			
	Met een tijdsbesteding van 4-6 uur per week			
3. (Deels) tijdens HBO, WO	Opleidingsniveau HBO, WO	Ca. 300	Jongeren krijgen de mogelijkheid om de kennis die ze hebben opgedaan tijdens hun opleiding, in te zetten in de praktijk en hier anderen mee te helpen.	<i>iets doen voor een ander en/of de samenleving</i> doordat jongeren hun vaardigheden en kennis inzetten voor de maatschappij en <i>talentontwikkeling</i> doordat ze hun sociale vaardigheden vergroten.
	17-24 jaar oud			
	Met een tijdsbesteding van 4-6 uur per week			
4. Naast school-/studie- en/of werktijd: toekomst-beeld ontwikkelen naar opleiding en/of werk	Met name opleidingsniveau VSO, PrO, MBO entree	Ca. 1.240	Jongeren zetten zich praktisch en hands-on in voor de samenleving. Ze doen graag iets voor hun directe leefomgeving , bijvoorbeeld aan een leefbare wijk.	<i>Talentontwikkeling</i> door (1) het aanreiken van handvatten bij het vinden van (een) passend(e) opleiding of werk en (2) het vergroten van zelfvertrouwen van een jongere.
	17-27 jaar oud			
	Met een tijdsbesteding van 4-20 uur per week			
5. Naast school-/studie- en/of werktijd: talenten ontdekken & anderen ontmoeten	Met name opleidingsniveau VO, MBO 2-4	Ca. 7.050	Jongeren gaan vanuit hun interesses kijken hoe ze impact kunnen maken. Ze werken toe naar een concreet resultaat .	<i>Talentontwikkeling</i> door jongeren te helpen hun talenten te ontdekken en vaardigheden te ontwikkelen en <i>ontmoeting</i> doordat jongeren meer leren over de samenleving door in contact te komen met kwetsbaren.
	17-27 jaar oud			
	Met een tijdsbesteding van 4-20 uur per week			
6. Naast school-/studie- en/of werktijd: persoonlijke ontwikkeling door impact maken	Met name opleidingsniveau HBO, WO	Ca. 3.960	Jongeren krijgen de mogelijkheid om met hulp van gelijkgestemden en experts aan de slag te gaan met het oplossen van maatschappelijke vraagstukken .	<i>iets doen voor een ander en/of de samenleving</i> en hierdoor persoonlijk te ontwikkelen en <i>talentontwikkeling</i> doordat ze een beter beeld krijgen bij hun toekomstige studie of baan.
	17-27 jaar oud			
	Met een tijdsbesteding van 4-20 uur per week			
7. In tussen- of uitkeringsperiode	Alle opleidingsniveaus	Ca. 161	Jongeren met uiteenlopende niveaus en achtergronden zetten zich in voor een ander en/of de samenleving door samen te werken aan een opdracht en/of zich in te zetten bij een organisatie.	<i>Talentontwikkeling</i> door jongeren te helpen hun talenten te ontdekken en vaardigheden te ontwikkelen en <i>ontmoeting</i> doordat jongeren samenwerken met jongeren van andere niveaus en achtergronden .
	16-27 jaar			
	Met een tijdsbesteding van 20-24 uur per week			

Variant	Kenmerken van deelnemende jongeren	Aantal jongeren ¹	Omschrijving traject	Focus van maatschappelijke impact ²
8. Meer verplichtende variant³	Voortijdig schoolverlaters tussen 18–21 jaar	Ca. 290	Jongeren met deze kenmerken doen mee aan trajecten binnen de varianten «In tussen- of uitkeringsperiode» en «Naast school en/of werktijd: toekomstbeeld ontwikkelen naar opleiding en/of werk»	<i>Talentontwikkeling</i> door het aanreiken van handvatten bij het vinden van (een) passend(e) opleiding of werk

¹ Aantal MDT-jongeren dat overeenkomt met de kenmerken van deelnemende jongeren (stand maart 2020).

² Ieder MDT-traject draagt bij aan de drie ambities van MDT: (op termijn) iets doen voor een ander, talentontwikkeling en ontmoeting.

³ Met deze variant wordt nog geëxperimenteerd.

Meer verplichtende variant MDT

In mijn Kamerbrief d.d. 13 september 2019 heb ik aangekondigd een verkenning te starten naar een meer verplichtende variant van MDT en aan uw Kamer toegezegd voor de zomer een eerste tussenstand te geven van de opbrengsten van de verkenning. In de verkenning wordt gefocust op drie groepen jongeren:

1. De invulling die MDT kan krijgen bij pilots met een verlengde kwalificatieplicht. Hierbij gaat het om voortijdig schoolverlaters tussen de 18 en 21 jaar.
2. Het verbinden van MDT aan de bestaande kwalificatieplicht voor 16 en 17-jarigen, zoals in de Leerplichtwet is opgenomen. Voorafgaand aan het eventueel opleggen van MDT, worden jongeren die onderdeel zijn van de thuiszitteraanpak besproken op de multidisciplinaire thuiszittertafels in de regio. Ook wordt verkend of bijvoorbeeld het huidige boetesysteem bij voortijdig schoolverlaters kan worden uitgebreid met een stap voorafgaand aan het toekennen van een boete: meedoen aan MDT. Voor deze jongeren geldt wel dat school altijd voor MDT gaat.
3. MDT in relatie tot de tegenprestatie. De tegenprestatie is een verplichting op grond van de Participatiewet. Het is aan gemeenten om invulling te geven aan hun beleid met betrekking tot de tegenprestatie. Gemeenten kunnen jongeren ook de mogelijkheid bieden om aan de tegenprestatieverplichting te voldoen door MDT te verrichten. Het gaat om jongeren in de bijstand van 18–27 jaar. Hierbij staat voorop dat werk altijd vóór MDT gaat.
4. Proeftuinen is vanaf de tweede subsidieronde gevraagd te experimenteren met een meer verplichtende variant voor jongeren die onder de tweede en derde groep vallen. Voor deze twee groepen vloeit de verplichting voort uit wet- en regelgeving. Voor de eerste groep jongeren moet nog een wettelijke basis gecreëerd worden om met deze variant te experimenteren. Er wordt momenteel een wetsvoorstel voorbereid waarmee het voor gemeenten mogelijk wordt om de kwalificatieplicht te verlengen naar 21 jaar. Het wetsvoorstel wordt voor de zomer vrijgegeven voor internetconsultatie. Uw Kamer wordt hierover geïnformeerd door Minister van Engelshoven (OCW). Op basis van cijfers van het Ministerie van OCW en DUO blijkt dat landelijk gezien circa 57.000 jongeren onder de drie genoemde groepen vallen.¹¹ Hiervan volgen of volgden in totaal circa 895 jongeren een MDT-traject. Dit zijn jongeren die zowel op basis van een verplichting in wet- en regelgeving een MDT-traject deden als jongeren die op vrijwillige basis deelnamen en tot de drie groepen jongeren behoren. Op dit moment doen 91 jongeren mee op basis van een verplichting voortvloeiend uit wet- en regelgeving.

¹¹ In werkelijkheid zal dit getal waarschijnlijk lager liggen, omdat er hierbij geen rekening mee is gehouden dat een jongere onder groep 2 en groep 3 kan vallen.

5. In onderstaande tabel vindt u deze cijfers uitgesplitst per groep. De jongeren die MDT als verplichte variant doen, zijn met name afkomstig uit de subsidieronde voor gemeenten.
- 6.

Doelgroep	Aantal jongeren in landelijke populatie	Aantal jongeren in MDT ¹	Aantal jongeren in MDT als verplichte variant
1. Voortijdig schoolverlaters tussen 18 en 21 jaar	19.933 ²	Ca. 290	N.v.t.
2. Voortijdig schoolverlaters van 16 en 17 jaar zonder startkwalificatie	2.156 ³	Ca. 105	61
3. Jongeren in de bijstand (18–27 jaar)	35.000 (afgerond) ²	Ca. 500	30

¹ Niet elke jongere vult de vragenlijst in. Dit cijfer is daarom een schatting: het percentage van de jongeren in de respons dat bijvoorbeeld aangeeft een bijstandsuitkering te hebben, hebben we verrekend naar hoeveel jongeren dit zouden zijn in het totaal aantal deelnemers.

² Bron: OCW (DUO), schooljaar 2018–2019, via: https://cijfers.duo.nl/ibi_apps/bip/portal/vsv_portal.

³ Bron: OCW (DUO), schooljaar 2018–2019, via: https://cijfers.duo.nl/ibi_apps/bip/portal/vsv_portal. We maken hier gebruik van de cijfers van het Ministerie van OCW in plaats van CBS omdat deze recenter zijn en hierbij de landelijke definitie van vsv'ers wordt gehanteerd.

Ik ben verheugd te zien, dat ondanks het feit dat MDT niet verplicht is voor deze drie groepen jongeren, zij zelf kiezen voor de mogelijkheid om een MDT-traject te volgen. Mijns inziens is dat een kracht van MDT; jongeren kiezen zelf voor MDT omdat het aansluit bij hun behoeften.

Veel gemeenten uit de derde subsidieronde deinzen nog terug bij het idee van een «verplichtende variant van MDT». Zij vinden het belangrijk dat MDT vrijwillig blijft en dat deelname vanuit de intrinsieke motivatie van de jongeren komt. De angst is dat als jongeren niet gemotiveerd zijn mee te doen, de doelen van MDT dan ook niet goed tot hun recht komen. Helderheid bieden over wat er bedoeld wordt met een meer verplichtende variant van MDT blijft daarom belangrijk. Deelname aan MDT is niet verplicht maar kan aangeboden worden als jongeren op basis van wet- en regelgeving verplicht een traject moeten volgen. De jongere heeft nog steeds de keuze om deel te nemen aan MDT.

Naast de hierboven genoemde varianten, zien we ook andere vormen van «verplichting» in proeftuinen. Zo zijn er jongeren die in de vragenlijst aangeven verplicht mee te doen met MDT via school, bijvoorbeeld in ruil voor studiepunten of MDT om invulling te geven aan burgerschapsonderwijs. Uit de resultaten van de vragenlijsten blijkt dat de ervaring van jongeren met MDT aanzienlijk slechter scoort wanneer MDT een verplicht onderdeel is op school. Belangrijke notie hierbij is dat MDT geen verplicht onderdeel van het curriculum mag zijn; er moet altijd keuzevrijheid zijn voor een student. Verder zien we voorbeelden van verplichte trajecten waarbij jongeren een MDT-traject volgen als onderdeel of naar aanleiding van een taakstraf. Ook is er een handjevol jongeren die MDT doen in ruil voor kwijtschelding van schulden.

Op dit moment doet een beperkt aantal jongeren (91) MDT op basis van een verplichting. Deze jongeren doen hun MDT over het algemeen in de proeftuinen van gemeenten. Omdat deze proeftuinen onlangs zijn gestart, is de verwachting dat het aantal jongeren dat MDT doet via een meer verplichtende variant de komende periode zal groeien. Daarom zal ik deze ontwikkelingen blijven volgen en over een aantal maanden nader onderzoek doen naar de aantallen en ervaringen. Conform de toezegging

wordt in het najaar 2020 de verkenning afgerond en zal ik het advies met uw Kamer delen.¹²

Ontwerp MDT voor Caribisch Nederland

Tijdens het Algemeen Overleg MDT d.d. 14 juni 2018 heeft uw Kamer mij gevraagd een verkenning te doen naar MDT in Caribisch Nederland (Kamerstuk 34 775 XVI, nr. 144). Deze verkenning is in de afgelopen maanden gestart op Bonaire. De vragen die bij deze verkenning centraal staan zijn: Is er behoefte aan MDT op Bonaire? Hoe zou het ontwerp MDT op Bonaire eruit kunnen zien? Onder welke randvoorwaarden willen jongeren en organisaties meedoen aan MDT?

Uit gesprekken met jongeren(organisaties), maatschappelijke organisaties, de lokale scholengemeenschap, het Openbaar Lichaam en diverse uitvoeringsinstanties blijkt dat er behoefte is aan een variant van MDT op Bonaire om de participatie en talentontwikkeling van jongeren een impuls te geven. Dit geldt vooral voor jongeren die niet in Nederland gaan studeren. Verschillende organisaties geven aan dat het aanbod aan buitenschoolse activiteiten beperkt is. Daarnaast merken ze dat de kloof tussen jongeren die op het eiland blijven en jongeren die van het eiland afgaan steeds groter wordt. Er loopt momenteel een aantal kansrijke projecten dat als MDT aangemerkt of doorontwikkeld kan worden. Deze projecten en organisaties hebben een stevige organisatiestructuur en ervaring in het werken met jongeren.

Jongerenorganisaties, het maatschappelijk veld en bedrijfsleven zijn bereid en enthousiast MDT op Bonaire in gezamenlijkheid verder te ontwikkelen en uit te voeren. De randvoorwaarden hierbij zijn dat er geen extra druk wordt gelegd op de organisaties in verband met de beschikbare capaciteit, er wordt aangesloten op bestaande structuren en projecten op de eilanden en er een lokale projectleider wordt aangesteld om MDT te ontwikkelen en uit te voeren. Deze randvoorwaarden zijn ook belangrijk voor het draagvlak van MDT in Caribisch Nederland.

Ik zal in het najaar samen met de betrokken partijen een procesplan opstellen. In het procesplan staat beschreven hoe de ontwikkeling van MDT op Bonaire met alle betrokken partijen en departementen vorm kan krijgen. Er zal nog uitgebreider met jongeren gesproken worden om hun behoeften en randvoorwaarden voor deelname beter in kaart te brengen. Verder wordt in het procesplan ook beschreven hoe Saba en St. Eustatius hierbij worden betrokken. Ik streef ernaar om in 2021 van start te gaan met MDT in Caribisch Nederland.

LANDELIJK DEKKEND NETWERK

MDT heeft zich in de afgelopen periode verder ontwikkeld, maar is nog zeker niet uitgegroeid. Mijn doelstelling is om in 2020 en 2021 te groeien naar een landelijk dekkend MDT-netwerk waarin circa 60.000 jongeren (raming voor 2021) een MDT-traject kunnen doorlopen. Door steeds meer jongeren, organisaties en andere betrokken partijen mee te laten doen aan MDT, groeit het MDT-netwerk en wordt de uitrol van MDT gestimuleerd. Dat doe ik door in partnerschappen succesvolle aanpakken te versterken en, waar mogelijk, onderling te verbinden.

Het MDT-netwerk van maatschappelijke organisaties, bedrijven, overheden, scholen, jongerenwerk en andere organisaties blijft groeien totdat MDT landelijk dekkend is. Er wordt gestuurd op het creëren en laten

¹² Motie van het lid Renkema (Kamerstuk 35 034, nr. 9).

aansluiten van aanvullend aanbod ten opzichte van het bestaande netwerk. Op deze manier wordt samenwerking en verbinding gestimuleerd en concurrentie tegengegaan. Het netwerk breidt zich uit via bestaande partnerschappen die nieuwe organisaties bij hun partnerschap betrekken en via nieuwe organisaties die actief aansluiting zoeken met bestaande partnerschappen of zelf een aanvullend partnerschap vormen.

Uit onderzoek bij de huidige proeftuinen blijkt dat samenwerking en netwerkvorming cruciaal zijn voor een succesvol MDT-traject. Een organisatie die heel goed is in werven, gaat dit bijvoorbeeld voor meerdere organisaties doen, zodat niet iedere organisatie dat voor zich hoeft te doen. De andere organisaties van het netwerk richten zich op waar zij goed in zijn: bijvoorbeeld begeleiding of het vinden van passend aanbod. Er zijn voor organisaties verschillende manieren om bij het MDT-netwerk aan te sluiten. Dit gebeurt bijvoorbeeld vanuit het project Jeugd aan zet, waarbij 50 gemeenten met maximaal 60.000 inwoners een lokale activiteit kunnen starten om jongeren in coronatijd positief te activeren.¹³ Hiermee wordt het MDT-netwerk uitgebreid naar meer en kleinere gemeenten, de toegankelijkheid van MDT in kleinere gemeenten verbeterd en worden nieuwe groepen jongeren bereikt. Een ander voorbeeld is MDT in het onderwijs (deels) onder schooltijd. Uit het onderzoek blijkt dat scholen nog beter aangesloten kunnen worden. Ik wil onderzoeken of een subsidieronde specifiek voor scholen opportuun is

¹³ Kamerstuk 35 034, nr. 17.

om hen te ondersteunen bij het aanbieden van MDT, te verbinden aan passend (bestaand) aanbod en tegelijkertijd te ontlasten. Scholen kunnen ook aansluiten via de andere subsidierondes die ik heb opengesteld.

Subsidierondes

De verschillende subsidierondes hebben naast een voor die ronde specifiek doel ook altijd het doel om versterkend en aanvullend te zijn voor de volgende subsidieronde. Zo hebben de subsidierondes tijdens de startfase waarin de proeftuinen experimenteerden met MDT geleid tot de fase waarin de subsidierondes in het teken staan van de opschaling naar een landelijk dekkend netwerk. Ik schets kort in een chronologisch overzicht de stand van zaken.

Eerste en tweede subsidieronde

Binnen de eerste subsidieronde werden 41 projecten gehonoreerd waar in proeftuinen geëxperimenteerd werd met de inrichting van MDT. De projecten zijn in september 2018 van start gegaan en hadden doorgaans een looptijd van 18 maanden. Er zijn inmiddels 30 projecten afgesloten. In de tweede subsidieronde gingen in maart 2019 35 projecten van start met MDT. Deze ronde was aanvullend op de eerste subsidieronde met specifiek aandacht voor jongeren in een minder kansrijke positie. Deze projecten lopen door tot eind 2020. Wegens de maatregelen rondom corona krijgen projecten, waar nodig, een budgetneutrale verlenging om alsnog hun projectdoelstellingen te behalen. Een van de 35 projecten richt zich specifiek op de sportsector. Deze sector kan een belangrijke bijdrage leveren aan de uitbreiding van MDT en groei naar een landelijk dekkend netwerk. In de proeftuin sport worden 100 verenigingen geworven met een totaal bereik van 500–1000 jongeren. Deze proeftuin wordt bij vier takken van sport getoetst, zodat de proeftuin straks breder toepasbaar gemaakt kan worden binnen de sportsector. Hiermee levert MDT bovendien een bijdrage aan de ambities uit het Sportakkoord, waarbij het werven en behouden van vrijwilligers bij sportverenigingen een belangrijk speerpunt is. Daarnaast draagt de proeftuin Sport bij aan het opzetten van een blijvende structuur die jongeren structureel verbindt aan een sportvereniging. Ook valt onder deze subsidieronde het project MDT Missie, een samenwerking met het Ministerie van Defensie. Jongeren gaan bij deze MDT op sociale missie en ontwikkelen daarnaast militaire skills en bewustwording van het belang van vrede, veiligheid en vrijheid.

Derde subsidieronde

In oktober 2019 startten er 11 projecten waarin 30 gemeenten met MDT In oktober 2019 startten er 11 projecten waarin 30 gemeenten met MDT experimenteren, die doorlopen tot eind 2021. Met deze subsidieronde werd beoogd de betrokkenheid van gemeenten bij MDT te vergroten. De projecten van gemeenten bieden de meest intensieve vorm van MDT; 20–24 uur per week gedurende 6 maanden voor jongeren met een tussenjaar. In deze aanpak worden de jongeren ingedeeld in heterogene groepen. Gemeenten zien MDT als kans om domeinoverstijgend werken te stimuleren. Daarnaast zien gemeenten een rol voor zichzelf weggelegd om de verbinding te leggen tussen proeftuinen binnen de gemeente/ regio, omdat zij als onafhankelijke verbindende partij kunnen optreden.

Eerste blok vierde subsidieronde

Het eerste blok van de vierde subsidieronde is de uitwerking van de tweede fase waarin MDT officieel start en heeft als doel toe te werken naar een landelijk dekkend MDT-netwerk. Er zijn inmiddels 27 partner-

schappen gehonoreerd die in deze periode van start gaan met de uitbreiding van het MDT-netwerk en de opschaling van het aantal MDT-plekken.¹⁴ Dit doen ze verspreid over het land met diverse doelgroepen die in diverse sectoren een MDT kunnen gaan doen. Deze partnerschappen zijn duurzaam opgezet en staan open voor uitbreiding met andere partijen. Binnen de vierde subsidieronde hebben de partnerschappen diverse mogelijkheden om een aanvullende aanvraag in te dienen en hun partnerschap uit te breiden met nieuwe partners, bijvoorbeeld voor het aanbieden van MDT in andere regio's. De eerstvolgende mogelijkheid hiervoor is in september 2020. De 27 projecten uit de vierde subsidieronde die in maart 2020 door ZonMw zijn gehonoreerd vormen, samen met 11 projecten van gemeenten en het project waarin 4 sportbonden samenwerken (zie hierboven), de basis voor wat moet uitgroeien tot een landelijk dekkend netwerk.

Tweede blok vierde subsidieronde

Het tweede blok van de vierde subsidieronde is bedoeld als stimulans voor het versterken en uitbreiden van het MDT-netwerk met aanvullende partnerschappen, het opschalen van het aantal jongeren dat een MDT doorloopt en het voorzien van MDT-aanbod in regio's waar nog geen of een beperkt MDT-aanbod is. Er wordt met deze subsidieronde een evenwichtige regionale spreiding nagestreefd met een divers aanbod gebaseerd op de 8 MDT-varianten én financiële investeringen door andere partijen, zoals het bedrijfsleven en fondsen. In juni zijn 88 aanvragen voor het tweede blok binnengekomen. Deze subsidieronde gaat in december 2020 van start.

Duurzame inrichting

Naast het versterken van netwerken en het daarmee bevorderen van de landelijke dekkingsgraad en het vergroten van het bereik naar jongeren, is het met het oog op de toekomst van belang om MDT als maatschappelijk breed gedragen initiatief duurzaam in te richten. Het voornemen is om de MDT-organisatie in te richten als brede maatschappelijke «alliantie»¹⁵ van partners, zoals fondsen, maatschappelijke organisaties, jongeren, bedrijfsleven en gemeenten. Partijen die de uitgangspunten en doelstellingen van MDT omarmen en mede willen uitvoeren. Ik zet hierop in omdat ik MDT echt van de samenleving wil maken en daarnaast vanuit de rijksoverheid nauw betrokken wil blijven bij MDT. In het Bestuurlijk Overleg MDT, waarin maatschappelijke organisaties, jongeren, provincies en gemeenten vertegenwoordigd zijn, wordt invulling gegeven aan de ontwikkeling van MDT.

Dit najaar zal ik samen met hen de eerste stappen zetten in de toekomstige inrichting van de alliantie voor de aansturing en uitvoering van MDT. Instrumenten gericht op het versterken en bewaken van (de duurzame) kwaliteit van MDT ter ondersteuning van de uitvoering worden nu al op iteratieve wijze vormgegeven. Het gaat om instrumenten zoals een website met een kennis- en matchingsplatform voor jongeren en MDT-aanbieders, een centraal kwaliteitssysteem met bijbehorende subsidieregeling en een landelijk MDT-certificaat. Onderstaand zal ik de randvoorwaarden om te komen tot een duurzame uitvoering van MDT toelichten.

¹⁴ Bijlage met de 27 MDT-projecten uit de vierde subsidieronde en corona-initiatieven Helpen wanneer je nodig bent. Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

¹⁵ Alliantie is een werknaam. Het is mogelijk dat de voorkeur wordt gegeven aan een andere benaming.

De duurzame inrichting van MDT vereist een zorgvuldig proces in afstemming met een breed spectrum aan partijen. Om tot een perspectief te komen heb ik onder Rijksoverheidsprogramma's een inventarisatie uitgevoerd van diverse mogelijke organisatievormen variërend van uitvoering door de rijksoverheid, een stichting op afstand van de overheid tot private uitvoering door een not for profit organisatie. Ook heb ik contact met het programma *#iwill fund* in Engeland om te komen tot een uitwisseling van kennis en ervaring over onder meer het duurzaam inrichten van de organisatie. Mijn ambitie is om met de bestuurlijke partners in het najaar van 2020 te komen tot een afweegkader met daarin de onderbouwing voor de stappen die ik zal zetten om te komen tot een duurzame positionering van de uitvoeringsorganisatie van MDT en de daarbij passende governance. Ik zal u in het najaar nader over de voortgang en de verder te nemen stappen informeren.

Randvoorwaarden voor een duurzame uitvoering

Bij het toewerken naar een landelijk dekkend MDT-netwerk, vind ik het randvoorwaardelijk dat de kwaliteit van MDT staat als een huis.

Centraal kwaliteitssysteem

Om de kwaliteit van het MDT-netwerk te waarborgen en innovatie te stimuleren, onderzoek ik hoe een centraal kwaliteitssysteem (en een daarop aansluitende subsidieregeling) hieraan kan bijdragen. In de toekomst kunnen alleen organisaties die MDT-proof bevonden zijn aanspraak maken op een MDT-subsidie. Ik stel hiervoor samen met MDT-organisaties, de programmacommissie van ZonMw jongeren eisen en randvoorwaarden op waaraan een kwaliteitssysteem moet voldoen. Daarbij maak ik gebruik van goede voorbeelden uit de praktijk. Ik streef ernaar na de zomer van start te gaan met het opzetten van het kwaliteitssysteem. De ontwikkeling hiervan loopt gelijk op met de verkenning naar een passende subsidieregeling. Het ontwerp voor het kwaliteitssysteem en de subsidieregeling worden samen met partners ontwikkeld en getoetst.

Ondersteuning organisaties

De afgelopen maanden heb ik een behoeftenonderzoek laten uitvoeren met betrekking tot de mogelijkheden om een MDT-traject vorm te geven onder organisaties die interesse hebben een MDT-traject aan te bieden of al een MDT-traject uitvoeren. In het onderzoek is gekeken naar de ondersteuningsbehoefte van organisaties, vanaf het voornemen om deel te nemen aan MDT tot en met de uitvoering van MDT. Geconcludeerd kan worden dat organisaties behoefte hebben aan algemene kennis, kennis over het aangaan van succesvolle samenwerkingen, inzicht in de mogelijkheden om een MDT-traject vorm te geven en delen van de geleerde lessen. Op basis van deze behoeften wordt, samen met organisaties, een passend ondersteuningsaanbod ontwikkeld.

Om het bij elkaar brengen van vraag en aanbod van MDT-plekken te ondersteunen heb ik eerder al de website doemeetmdt.nl uitgebreid met een zoekfunctionaliteit¹⁶. Hier worden jongeren verder geholpen bij het vinden van de MDT die bij hen past. De website biedt informatie over de lopende MDT-projecten, inspirerende praktijkverhalen en organisaties kunnen er terecht als ze willen aansluiten bij het MDT-netwerk. De komende periode monitor ik of de website aan de verwachtingen voldoet en of en hoe deze verder doorontwikkeld moet worden.

¹⁶ Kamerstuk 35 034, nr. 16.

Eén van de instrumenten op de website is de online adviestool voor MDT-organisaties. De adviestool biedt organisaties inzicht in de mogelijkheden van MDT, laat randvoorwaarden zien bij het opzetten van een MDT-traject, geeft tips en laat voorbeelden zien van soortgelijke bestaande MDT-trajecten. Onderdeel van de adviestool is een overzicht van bestaande MDT-trajecten. Nieuwe organisaties, maar ook bestaande MDT-organisaties krijgen inzicht in het MDT-netwerk en kunnen elkaar vinden om samen te werken of kennis te delen.

Om MDT-projecten te ondersteunen bij het in beeld brengen van een passende financieringsvorm en het vinden van cofinanciering heb ik het instrument Impact finance tool laten ontwikkelen. Dit instrument heb ik december 2019 gepresenteerd aan MDT-projecten. De Impact finance tool biedt een direct inzicht in de database van het Kenniscentrum filantropie. De tool is inmiddels uitgebreid met een instrument om MDT-projecten ondersteuning te bieden bij het maken van een business case, zodat meer resultaatgericht kan worden gewerkt en er meer transparantie is ten behoeve van cofinanciering. Na een test bij een aantal MDT-projecten is het instrument onlangs breder beschikbaar gesteld. Passende financieringsvormen ondersteunen ook de gastorganisaties in het reguliere vrijwilligerswerk om voldoende en goede begeleiding vanuit de organisaties te kunnen bieden in MDT-projecten.

Sinds mei van dit jaar worden MDT-projecten ondersteund door accounthouders. Ieder MDT-project krijgt een vast aanspreekpunt vanuit het landelijk programma MDT. Naast het feit dat de accounthouders gevoel houden met de praktijk is het een manier om de kwaliteit van de MDT te borgen. Ook heeft het accounthouderschap als doel kennisdeling tussen MDT-projecten onderling te ondersteunen en te stimuleren, zodat zij van elkaar leren. Het accounthouderschap wordt verder ingezet ten behoeve van het begeleidend onderzoek. De geleerde lessen van MDT-organisaties, die accounthouders ophalen in de praktijk, krijgen een plek in de onderzoeksrapportage die ik periodiek naar uw Kamer stuur. Het accounthouderschap is gericht op MDT-organisaties uit de derde en vierde subsidieronde. In coronatijd is het accounthouderschap er ook voor de MDT-organisaties die een nieuw corona-initiatief gestart zijn of hun bestaande praktijk op andere wijze voortzetten.

Landelijk MDT-certificaat

In mijn brief d.d. 13 september 2019 heb ik toegezegd een landelijk MDT-certificaat te ontwikkelen, omdat dit een van de belangrijkste manieren is om jongeren te belonen voor hun MDT. Uit begeleidend onderzoek blijkt dat naast waardering en erkenning een certificaat als beloning het meest aansluit bij de behoeften van jongeren. Belangrijk daarbij is dat een certificaat door jongeren en door de organisaties pas echt gewaardeerd wordt als het een landelijk certificaat is dat erkend wordt door werkgevers. Op die manier kan het certificaat dienen als een symbool voor erkenning van de ontwikkelde vaardigheden en kennis. Daarbij is het van belang dat de kennis en vaardigheden gewaardeerd worden op een manier die werkgevers herkennen en die aansluit bij de bestaande structuur van het in de praktijk waarderen van kennis en vaardigheden.

Het landelijke certificaat zal zich in eerste instantie richten op algemene werknemer gerelateerde vaardigheden; vaardigheden die te maken hebben met het algemeen functioneren op de werkplek. Denk aan vaardigheden als «op tijd komen», «omgaan met collega's en leidinggevende» en «omgaan met opdrachten». De keuze voor een certificaat gericht op werknemer gerelateerde vaardigheden sluit aan bij de wens

van werkgevers die deze vaardigheden veelal onvoldoende aanwezig vinden bij een groot aantal jongeren in alle leeftijdscategorieën en alle opleidingsniveaus.

Ik heb twee partijen gevraagd, op basis van eerdere bevindingen, in beeld te brengen hoe ik kan komen tot een certificaat gericht op werknemer gerelateerde vaardigheden.¹⁷ Zij geven in 3 fases uitvoering aan deze opdracht:

1. Verdiepende verkenning in het veld ten behoeve van de ontwikkeling van het certificaat, met als resultaat een basisontwerp van het certificaat (april–september 2020)
2. Basisontwerp valideren en ontwikkelen trainingen, met als resultaat een totaalpakket ter beschikking voor testen (september–december 2020)
3. Totaalpakket certificaat en trainingen testen, met als eindresultaat een definitief ontwerp (januari–april 2021)
4. Afronden (april–juli 2021)

Op basis van gesprekken met MDT-organisaties, gemeenten, jongeren en bedrijven is een aantal randvoorwaarden in kaart gebracht. Een van de randvoorwaarden is dat het te ontwikkelen certificaat meerwaarde heeft voor alle jongeren die deelnemen aan MDT en ontwikkeld wordt met de bij MDT betrokken partijen, waaronder jongeren, werkgevers, gemeenten en maatschappelijke organisaties. Daarnaast is het streven de waardering van werknemers gerelateerde vaardigheden zo informeel als mogelijk vorm te geven, zodat het door jongeren niet gevoeld wordt als een examen. Er wordt bij de ontwikkeling aangesloten op reeds bestaande structuren en instrumenten. Ik wil hiermee voorkomen dat voor MDT het wiel opnieuw uitgevonden wordt. Bij de ontwikkeling van het instrument wordt zoveel als mogelijk gebruik gemaakt van wetenschappelijk gefundeerde onderzoeksmethoden.

MDT-jongerenpanel

Een belangrijke rol in de aanpak van MDT is weggelegd voor jongeren. Ook het MDT-jongerenpanel heeft zich in het afgelopen jaar verder ontwikkeld. Het panel bestaat uit ruim twintig zeer gemotiveerde jongeren uit verschillende windstreken met compleet verschillende achtergronden en interesses. Het panel is opgericht om het jongerenperspectief in te brengen bij de ontwikkeling en doorontwikkeling van MDT. Zij gaan dan ook op bezoek bij zoveel mogelijk MDT-projecten om te ontdekken hoe verschillende partijen dit aanpakken en wat de ervaringen van de deelnemende jongeren zijn. Die informatie verzamelen zij en geven zij terug aan mij. Het landelijke MDT-jongerenpanel zoekt de verbinding met jongerenpanels die actief zijn binnen de verschillende MDT-projecten en MDT-organisaties op regionaal en lokaal niveau. Tussen de verschillende panels wordt kennis uitgewisseld dat het landelijk MDT-panel inbrengt voor het doorontwikkelen van MDT. Zo vormt zich een groeiend netwerk van MDT-jongeren die de ontwikkeling van MDT steeds blijven voeden met hun inzichten.

Het panel maakt onderdeel uit van alle stappen die bij de ontwikkeling van MDT gemaakt worden. Niet alleen hebben de jongeren meegedacht en mee besloten over de MDT-website, de zoekfunctionaliteit en de landelijke campagne, maar ook beoordeelden zij mede subsidieaanvragen in de vierde subsidieronde van MDT, net als bij de voorgaande subsidieronden. Het jongerenpanel vervult hun ambassadeursrol met verve, waardoor het draagvlak van MDT onder jongeren groeit. Het belangrijkste doel van het

¹⁷ Motie van de leden Rog en Kerstens (Kamerstuk 35 034, nr. 12).

panel blijft ook voor de komende periode om ervoor te zorgen dat MDT goed aansluit bij jongeren.

Prestatiedruk

Uit onderzoek blijkt dat 9% van de jongeren druk in enige vorm ervaart als gevolg van MDT. Tijdsdruk wordt daarbij vaker genoemd (6%) dan sociale druk (4%) of prestatiedruk (3%). Opvallend is dat proeftuinen zelf het aandeel ervaren tijdsdruk voor jongeren veel hoger inschatten (41%). Een mogelijke verklaring hiervoor is dat proeftuinen hierin ook de benaderde jongeren meenemen die niet meedoen aan MDT vanwege gebrek aan tijd. Ik ben blij te zien dat de overgrote meerderheid van de deelnemende jongeren weinig tot geen druk ervaart als gevolg van MDT. De Nationale Jeugdraad (NJR) deelt mijn blijdschap over de geringe ervaren prestatiedruk onder jongeren. Ik zal samen met NJR blijven monitoren hoe de druk wordt ervaren door jongeren bij het doen van een MDT.

Verdringing

In de volgende fase van MDT zal mijn aandacht wederom uitgaan naar het voorkomen van verdringing op de arbeidsmarkt, bij stages en vrijwilligerswerk. De cijfers uit het begeleidend onderzoek geven reden tot optimisme. Ik baseer mij hier op het feit dat bijna 90% van de MDT-organisaties aangeeft dat de activiteiten van MDT-jongeren niet eerder of voor een klein deel door anderen zijn uitgevoerd en daarmee geen plek van een werknemer, stagiair of vrijwilliger hebben opgevuld. Nu de economische vooruitzichten minder gunstig zijn dan in voorgaande jaren, groeit het risico op verdringing en daarmee het belang van bewustwording en sturing op dit thema. Het voorkomen van verdringing blijft een belangrijke randvoorwaarde voor het verstrekken van MDT-gelden. In december hebben CNV Jongeren en FNV Jong een oproep gedaan bij de MDT-initiatieven om oog te hebben en te houden voor het verdringingsvraagstuk.

Met kwalitatief onderzoek diep ik oorzaak en gevolg van en mogelijkheden tot het voorkomen van verdringing door MDT uit. De accounthouders brengen dit thema onder de aandacht, zodat de onwenselijke gevolgen van verdringing worden voorkomen en de bewustwording over dit thema wordt vergroot. In samenwerking met enkele MDT-organisaties, experts van verschillende departementen, CNV Jongeren, FNV Jong en NOV wordt gedurende de zomer een stroomschema ontwikkeld waardoor organisaties kunnen bepalen of er sprake is van verdringing binnen hun organisatie. Daarnaast onderzoek ik de mogelijkheid om een gremium in te richten met bovenstaande partijen, zodat organisaties daar anoniem advies aan kunnen vragen. Tot slot ga ik in gesprek met de Inspectie SZW of en zo ja welke rol zij zou kunnen spelen in het vraagstuk van verdringing bij MDT.

Communicatie

De campagne die afgelopen 16 maart van start zou gaan is in verband met de coronacrisis uitgesteld. De campagne was erop gericht om jongeren en professionals die direct met jongeren werken te informeren, te inspireren en te enthousiasmeren om mee te doen aan MDT. Met de komst van corona was aanpassing nodig. De deelnemende organisaties moesten hun activiteiten aanpassen en soms zelfs (tijdelijk) stilleggen omdat ontmoeten en groepsvorming niet of nauwelijks mogelijk was. Tegelijkertijd is iets doen voor een ander relevanter dan ooit. Inmiddels biedt het actieplan *Helpen wanneer je nodig bent: #ookditismdt* jongeren de mogelijkheid om in coronatijd MDT te doen, met projecten en initiatieven

die wel mogelijk zijn in deze tijd. Daarnaast ondersteun ik initiatieven waarin jongeren gestimuleerd worden om zich in coronatijd in te zetten. Bijvoorbeeld het eerder in deze brief toegelichte project Jeugd aan zet en het landelijke initiatief #OranjeHelpers, gestart vanuit jongeren, ondersteund door veel maatschappelijk betrokken organisaties die ook partner zijn van MDT. Al deze activiteiten worden actief onder de aandacht gebracht bij media, via de eigen communicatiekanalen en die van de MDT-partners en -organisaties. Zodra het weer mogelijk is gaat de campagne alsnog van start.

Werving van jongeren blijft voor veel MDT-organisaties een uitdaging. Daarom richt ik de communicatie- en campagneactiviteiten de komende tijd ook op het ondersteunen hiervan. Belangrijke elementen hierbij zijn het hebben van een merkwaarde, het verbinden van rolmodellen aan MDT, de inzet van jongeren als ambassadeurs en jongeren een rol geven bij de wervingsstrategie. Om de landelijke bekendheid en herkenbaarheid van MDT te bevorderen heb ik een MDT-huisstijl en logo ontwikkeld. Alle deelnemende organisaties gebruiken deze huisstijl en het logo in hun communicatie-uitingen. Ook de website www.doemeemetmdt.nl en overige centraal ontwikkelde communicatiemiddelen zijn in de nieuwe huisstijl vormgegeven.

Jongeren en MDT-organisaties hebben in cocreatie meegewerkt aan de totstandkoming van het MDT-logo, de campagne, de website en de zoekfunctionaliteit.¹⁸ Hun adviezen en input heb ik ter harte genomen en deze zijn onder andere terug te zien in de campagne. Zo gaven de jongeren aan het belangrijk te vinden om in de campagne direct te kunnen ervaren wat MDT in de praktijk inhoudt, zo realistisch en divers mogelijk. Ook is het gelukt om «echte» MDT-jongeren en -professionals van deelnemende organisaties mee te laten doen in de campagne.

Het MDT-jongerenpanel heeft met mij meegedacht over de beste manier om jongeren te bereiken en enthousiasmeren. Ze hebben mij onder andere geadviseerd over de inzet van ambassadeurs en influencers. Inmiddels staan enthousiaste jonge mensen als Kristina Kirjanova, Bonnie Nottroth, Brandon & Willem Chen en Martijn van Heerden, Shaquille Polak, Thomas Brok en Jiami Jongejan klaar om mij te helpen MDT bij jongeren onder de aandacht te brengen. Thomas en Jiami vervullen hierbij een ambassadeursrol. Eerder in deze brief presenteerde ik u de acht MDT-varianten. Ik ben voornemens om ambassadeurs te verbinden aan deze varianten. Ambassadeurs als rolmodellen, aansprekend voor de professionals die binnen deze varianten met jongeren werken.

FINANCIËN

In deze kabinetsperiode is € 250 miljoen beschikbaar gesteld voor het ontwikkelen van MDT. Vanaf 2022 is jaarlijks € 100 miljoen gereserveerd. Vanwege de zorgvuldige opbouw van het programma met experimenten zijn de uitgaven over 2018 en 2019 nog beperkt, in totaal ruim € 30 miljoen.

De begroting van 2020 is als volgt opgebouwd: Voor de subsidieronde met gemeenten en het eerste blok van de vierde subsidieronde¹⁹ is € 48 miljoen gereserveerd. Voor het tweede blok van de vierde subsidieronde, die in april 2020 is opengesteld, is een budget van € 50 miljoen

¹⁸ Kamerstuk 35 034, nr. 16.

¹⁹ Bijlage met een overzicht van MDT-projecten uit de vierde subsidieronde en coronainitiatieven *Helpen wanneer je nodig bent*. Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

beschikbaar. Inclusief de begrote bijdrage aan de inzet van fondsen gericht op MDT²⁰ van € 10 miljoen en de begrote uitvoeringskosten (circa € 6 miljoen) komt voor de reguliere MDT de begroting voor 2020 uit op in totaal € 114 miljoen.

Daarnaast is in 2020 € 1 miljoen gereserveerd voor MDT in coronatijd: #ookditisMDT, € 0,5 miljoen voor het gemeentelijk project Jeugd aan zet en is een bedrag van € 1 miljoen gereserveerd voor vergoedingen van personeels- en overheadkosten van MDT-projecten die door de opschorting van de projecten door Corona financiële knelpunten hebben. Het totaal begrote bedrag voor 2020 komt hiermee uit op € 117 miljoen. Voor 2021 wordt uitgegaan van de volledige besteding van de voor dit jaar beschikbare € 100 miljoen. Het financiële overzicht voor deze kabinetsperiode is opgenomen in onderstaande tabel.

Begroting en uitgaven MDT 2018–2021

Bedragen x € miljoen	2018	2019	2020	2021	Totaal
Gerealiseerde uitgaven	13	20			33
Begroting reguliere MDT			114	100	214
Begroting MDT corona projecten en maatregelen			3		3
Totaal	13	20	117	100	250

Voor 2021 en verder wordt uitgegaan van een geleidelijk oplopend aandeel cofinanciering van externe partijen (incl. fondsen); van 17% in 2021 naar 33% in 2024. Uitgaande van de beschikbare structurele € 100 miljoen per jaar komt hiermee de prognose voor het totaal aan beschikbare middelen voor MDT uit op € 150 miljoen per jaar vanaf 2024.

Uitgaande van een gemiddeld bedrag per MDT-traject van maximaal € 2.000 (incl. cofinanciering), kunnen in de structurele situatie minimaal 75.000 trajecten per jaar worden uitgevoerd. Hiermee wordt minimaal 35% van Nederlandse jongeren tussen de 14–27 jaar bereikt.

In de subsidieronden die in 2020 beginnen, wordt de cofinanciering expliciet als voorwaarde gesteld bij het honoreren van de projecten, conform het verzoek van uw Kamer.²¹ Dit jaar is in het eerste blok van de vierde subsidieronde minimaal 10% als voorwaarde gesteld en voor het tweede blok minimaal 15%. In de gehonoreerde aanvragen van het eerste blok ligt het gemiddelde percentage cofinanciering op 16%.

Verantwoording en controle

Vanaf de start met de experimentronden wordt het verantwoordingsprotocol van ZonMw toegepast. Proeftuinen worden gecontroleerd door het opvragen van de reguliere eindverantwoording en een accountantscontrole. Bij gemeenten gaat dit via financiële rapportages. Vanaf 2020 heb ik het protocol aangescherpt. Van elk project wordt een accountantscontrole gevraagd (gemeenten: Financiële rapportage) en steekproefsgewijs wordt een door ZonMw tussentijds werkbezoek afgelegd waarin zowel inhoudelijk als financiële verantwoording wordt gevraagd van de door ZonMw gesubsidieerde projecten.²² Het is belangrijk om tijdig kennis te nemen van mogelijke uitvoeringsproblemen om zo nodig bij te kunnen sturen of

²⁰ Verkenning van de ontwikkeling van mogelijke fondsconstructies om daarmee naast de overheid ook andere (bijvoorbeeld filantropische) partijen (financieel) te betrekken bij het doorontwikkelen van MDT als maatschappelijk breed gedragen initiatief en bijdrage aan de inzet van fondsen waarmee wordt geëxperimenteerd.

²¹ Motie van het lid Kerstens (Kamerstuk 35 034, nr. 13).

²² Motie van het lid Kerstens (Kamerstuk 35 034, nr. 14).

om projecten die hun doelstellingen niet kunnen behalen, te beëindigen. Voor de tussentijdse verantwoording is een afzonderlijk protocol opgesteld. Naast gegevens over kosten en de cofinanciering worden ook gegevens over aantal deelnemende jongeren opgevraagd.

TOT SLOT

De komende tijd zal ik verder opvolging geven aan de aanbevelingen opgenomen in de onderzoeksrapportage. Ook werk ik samen met de MDT-partners en – organisaties verder aan een stevige verankering van MDT in onze samenleving. Ik vind het inspirerend om te zien hoe iedereen die onderdeel is van de groeiende MDT-beweging zo bevlogen en gedreven is om dit samen met mij te doen. Dat schept veel vertrouwen voor de toekomst. Maar ook nu, in deze moeilijke tijd. Het is mooi om te zien dat in ons land veel bereidheid bestaat om naar elkaar om te kijken en elkaar te helpen. Dat maakt MDT relevant, van betekenis en concreet. Dagelijks geven jongeren en organisaties handen en voeten aan MDT in coronatijd en leveren zij een positieve bijdrage. Het overtuigt mij des te meer dat we met MDT iets in handen hebben, waarmee we onze samenleving sterker kunnen maken. Waar jongeren van invloed zijn en als vrijwilliger aan de slag gaan. Waar jongeren optimale kansen krijgen om hun talenten te ontdekken. Waar jongeren anderen ontmoeten, van wie ze het pad anders wellicht niet zouden kruisen. Iets om te koesteren en de ruimte en tijd te geven. Ik durf dit ook uit te spreken namens de jongeren, de MDT-partners en -organisaties. Zij waarderen het proces tot nu toe en ook de gelegenheid die geboden is en wordt om met elkaar vorm te geven aan een gedragen, toekomstbestendig en veelzijdig MDT.

De Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
P. Blokhuis